

**АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ПСИХОЛОГІЇ
ЧЕРЕЗ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ВПРАВИ «АЖУРНА ПИЛКА»**

***Анотація:** У статті розглядається проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення психології. Особливу увагу приділено використанню інтерактивних технологій навчання, зокрема вправі «Ажурна пилка», як засобу підвищення ефективності засвоєння знань. Описано досвід впровадження цієї вправи на інших факультетах, де психологія не є профільною дисципліною. Описано механізм вправи та її переваги для засвоєння матеріалу. Зазначено рекомендації щодо адаптації вправи до різних тем і форматів навчання.*

***Ключові слова:** інтерактивні технології навчання, активізація навчання, психологія, освітній процес, здобувачі вищої освіти, навички співпраці.*

***Abstract:** The article addresses the issue of activating students' cognitive learning activities during the study of psychology. Special attention is given to the use of interactive teaching technologies, particularly the "Jigsaw" exercise, as a means to enhance the effectiveness of knowledge acquisition. The experience of implementing this exercise in non-specialized faculties, where psychology is not a core discipline, is described. The mechanism of the exercise and its advantages for material comprehension are outlined. Recommendations for adapting the exercise to various topics and formats of learning are provided.*

***Keywords:** interactive learning technologies, learning activation, psychology, educational process, higher education students, collaboration skills.*

Актуальність визначається важливістю психологічних знань для фахівців різних спеціальностей в умовах сучасного суспільства. Оскільки психологія все

частіше стає необхідним компонентом професійної підготовки, виникає потреба в ефективних методах її викладання на не профільних факультетах. Традиційні форми навчання не завжди забезпечують достатню мотивацію та глибоке засвоєння матеріалу студентами, для яких психологія не є основною дисципліною. Тому актуальним є пошук та впровадження інтерактивних методів, що сприяють зацікавленню, активному залученню та якісному засвоєнню психологічних знань студентами інших спеціальностей.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практична демонстрація ефективності використання інтерактивної вправи «Ажурна пилка» для активізації процесу навчання психології здобувачів вищої освіти не профільних спеціальностей. Досягнення поставленої мети передбачає аналіз досвіду впровадження вправи, оцінку її впливу на розвиток навчальної мотивації, формування навичок критичного мислення, співпраці та комунікативних компетентностей студентів, а також розробку методичних рекомендацій щодо адаптації вправи до різних тем і форматів навчання.

Виклад основного матеріалу. Метод «Ажурна пилка» («Jigsaw») був розроблений у 1971 році соціальним психологом Елліотом Аронсоном та його колегами в Техаському університеті в Остіні. Його створення стало відповіддю на освітні виклики, пов'язані з напруженими відносинами між дітьми різних етнічних груп та різницею в їхніх навчальних досягненнях. Аронсон прагнув створити кооперативне навчальне середовище, де учні працювали б разом як згуртована команда, а не конкурували один з одним. З моменту демонстрації у 1970-х роках, методика почала успішно використовуватися в усьому світі.

Вправа «Ажурна пилка» є одним з ефективних методів інтерактивного навчання, який дозволяє за короткий час опрацювати великий обсяг інформації, розвинути навички критичного мислення, співпраці та презентації матеріалу.

Враховуючи специфіку освітнього процесу, нами було розроблено адаптований варіант вправи «Ажурна пилка», що відповідає нашим конкретним цілям та завданням [1].

Механізм вправи:

1. Студенти об'єднуються у три-п'ять груп (відповідно до мети та загальної кількості студентів).
2. Кожна група отримує картку з фрагментом інформації з теми, що вивчається, чистий аркуш паперу формату А4, а також кольоровий олівець певного кольору (у кожній групі – свій колір).
3. Протягом 3 хвилин група опрацьовує інформацію та записує основні тези даної інформації на папері своїм кольоровим олівцем.
4. Після сигналу викладача групи обмінюються інформацією та аркушами з записами. Кольоровий олівець залишається у групі. Для зручності

рекомендується передавати інформаційні картки та аркуші за годинниковою стрілкою, щоб уникнути плутанини в порядку обробки інформації.

5. Наступна група розглядає матеріал та доповнення попередньої групи, вносячи свої записи іншим кольором, використовуючи свій кольоровий олівець.

6. Процес повторюється до тих пір, поки кожна група не опрацює всі картки та не отримає назад свою початкову картку з аркушем А4, на якому кольоровими олівцями зафіксовані тези групи та доповнення від інших учасників.

7. Група аналізує отриману інформацію та готує презентацію, яка охоплює як початкову тему вправи, так і результати опрацювання цієї інформації всіма групами.

8. Кожна група презентує результати своєї роботи.

Вправа «Ажурна пилка» сприяє активізації навчального процесу, залучаючи всіх студентів до роботи, а також розвиває критичне мислення, навички аналізу інформації та співпраці в команді. Крім того, вона забезпечує поглиблене засвоєння матеріалу через багаторазове повторення та обговорення, а також має можливість адаптації до різних тем і форматів навчання.

Наведемо приклади впровадження цієї вправи на навчальних заняттях з психології на факультетах міжнародних відносин, політології та соціології, історії та філософії й філологічному факультеті. Одразу хочемо зазначити, що дана вправа може використовуватися не лише на практичних заняттях, а й на лекціях, ефективно замінюючи традиційну роботу лектора. Наприклад, на лекційних темах, як «Психологія особистості», «Індивідуальні властивості особистості» та «Психологія діяльності», використання вправи «Ажурна пилка» дозволяє перетворити пасивне прослуховування лекції на активну взаємодію студентів з матеріалом, сприяючи глибшому розумінню та запам'ятовуванню інформації, обміну знаннями та формуванню власного розуміння ключових концепцій. Впровадження вправи «Ажурна пилка» на заняттях з психології для здобувачів вищої освіти різних спеціальностей продемонструвало значні позитивні результати. Зокрема, спостерігалось помітне підвищення активності студентів, які перейшли від пасивного прослуховування лекцій до активної взаємодії з матеріалом. Це сприяло більшій залученості до освітнього процесу, а також активізації пізнавальної діяльності та мотивації до навчання. Окрім того, активна участь в обговоренні та обміні знаннями позитивно вплинула на глибину розуміння та запам'ятовування матеріалу. Студенти не лише засвоювали інформацію, а й формували власне розуміння психологічних концепцій, розвивали навички співпраці та командної роботи. В цілому, застосування даної інтерактивної вправи сприяло більш ефективному навчанню, поглибленому

засвоєнню матеріалу та розвитку важливих навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

«Ажурна пилка» може бути використана в різних дисциплінах, не тільки в психології. Залежно від цілей і завдань, студентські групи можуть формуватися за різними критеріями.

Стосовно впровадження даної вправи в онлайн-навчанні, тут можна запропонувати використання онлайн-платформи для відеоконференцій (наприклад, Zoom, Google Meet) та спільні документи (Google Docs, Microsoft Word Online) для обміну інформацією та спільної роботи над завданнями. Загалом, адаптація «Ажурної пилки» до онлайн-навчання вимагає ретельного планування та використання відповідних інструментів, але дозволяє зберегти основні переваги методу – активне залучення студентів, розвиток навичок співпраці та поглиблене засвоєння матеріалу.

Висновки. Отже, загальні результати дослідження свідчать про доцільність використання інтерактивних технологій для інтенсифікації та оптимізації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Проведена робота підтверджує актуальність використання інтерактивних методів, зокрема вправи «Ажурна пилка», для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, особливо тих, для кого психологія не є профільною дисципліною. Вправа «Ажурна пилка» продемонструвала ефективність у підвищенні залученості студентів до навчального процесу, сприяючи глибшому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу, а також формуванню власного розуміння ключових психологічних концепцій. Важливо, що метод сприяє розвитку навичок критичного мислення, аналізу інформації, співпраці та командної роботи, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Підсумовуючи, слід зазначити, що вправа «Ажурна пилка» є адаптивною до різних тем і форматів навчання, включаючи лекційні та практичні заняття, а також онлайн-навчання, що робить її універсальним інструментом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Полещук Л.В., Топор І.М. Профілактика ВІЛ-інфекції і пропаганда здорового способу життя на засадах розвитку життєвих навичок : навчально-методичний посібник для вчителя. Одеса. 2013. 160 с.